

Universitets- och högskolerådet
registrator@uhr.se

Yttrande över förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (2013:1) om grundläggande behörighet och urval

(UHR Diarienummer: 4.1.2-00391-2021, daterad 2021-06-03)

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har getts möjlighet att svara på remiss gällande förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (2013:1) om grundläggande behörighet och urval – om närmare föreskrifter för grundläggande behörighet som ska uttryckas i kompetenser, enligt 7 kap. 5 § högskoleförordningen (1993:100), som beskriver den minsta gemensamma nämnaren som krävs för att kunna tillgodogöra sig en högskoleutbildning.

SUHF **avstyrker** det remitterade förslaget.

SUHF:s ställningstagande baserar sig på att vi förordar de **vetenskapligt underbyggda principer** och synen på nödvändiga kompetenser som skrivits fram i det gedigna arbete som är gjort på uppdrag av UHR i ramverket för det nationella behörighetsprovet (UHR dnr: 00012-2020, daterad 2020-02-25).

Vi är kritiska mot att de olika uppdragen till UHR som kan kopplas till den kommande ändringen i 7 kap. 5 § högskoleförordningen (1993:100) förefaller att i hög grad ha hanterats separat från varandra och därmed lett till olika synsätt och definitioner vid framtagande av förslagen inom uppdragen. Det finns en stor risk att förslagen kommer att leda till ytterligare otydligheter för de sökande som önskar uppnå grundläggande behörighet genom någon av de vägar som erbjuds, tex. nationellt behörighetsprov eller lokal validering av kompetenser för grundläggande behörighet.

Utöver detta innebär de föreslagna föreskrifterna ett antal svårigheter för implementering vid lärosätena:

Den alltför höga **detaljeringsgraden** i det remitterade förslagets beskrivning av nödvändiga kompetenser försvårar lärosätenas operationalisering i arbetet att bedöma reell kompetens hos enskilda individer som söker sig till högskolan utan att ha fullgjort utbildning som den svenska gymnasieskolan erbjuder. Förslaget riskerar därmed att leda till en motsatt effekt än den avsedda.

Att utveckla och kvalitetssäkra instrument och modeller för att mäta de detaljerade kompetenserna riskerar att bli synnerligen komplicerat och kostsamt för lärosätena. Med tanke på rimliga krav som bör ställas på nationell likvärdighet i bedömningar av enskilda sökande ställer vi oss frågande till om det är **genomförbart**.

(not. Ett konkret exempel som försvårar och dessutom kan ifrågasättas (validitet?) om det är relevant att ställa som explicit krav för grundläggande behörighet till samtliga utbildningar på grundnivå som vänder sig till nybörjare i högskolan är förslaget tydliga fokus på muntlig förmåga i såväl svenska som engelska.)

Den detaljrika beskrivningen av kompetenser innebär inte heller någon förbättring för att de bedömningar som görs vid Sveriges många olika lärosäten som erbjuder högre utbildning ska kunna bli mer **likvärdiga**. I den aktuella debatten inom utbildningssektorn lyfter sakkunniga i stället att det är orimligt att varje enskild bedömare ska kunna tolka detaljerade kunskapskrav eller kompetensbeskrivningar likvärdigt som alla andra bedömare. Erfarenheterna av de senaste 20 årens stödjande insatser är nedslående. Trots den stora mängd detaljerade styrdokument med olika slags kompetensbeskrivningar och strukturerade bedömningsstöd som producerats, exempelvis av Skolverket, har insatserna inte haft någon märkbar positiv effekt på bedömningarnas likvärdighet på nationell nivå.

(not. Exempelvis debattartikel i Skolvärlden 9 april 2021:
Anna Westerholm, avdelningschef läroplansavdelningen, Skolverket
Anders Boman, enhetschef nationella prov, Skolverket
<https://skolvarlden.se/artiklar/skolverket-dags-att-diskutera-alternativ-till-dagens-betygssystem>)

I ljuset av detta framstår det än märkligare att det remitterade förslaget beskrivning av nödvändiga kompetenser i så hög grad bygger på styrdokumentet för gymnasieskolan. Detta principiella ställningstagande innebär en uppenbar risk att fokus stannar på detaljerade formuleringar i gymnasieskolans läroplan, examensmål, ämnesplaner och kunskapskrav och utelämnar andra kompetenser som är avgörande för individens förutsättningar att kunna tillgodogöra sig högre utbildning. De individer som utvecklat relevanta kompetenser på andra sätt än genom studier i den svenska gymnasieskolan riskerar att missgynnas.

(not. Jfr "2.4 Utgångspunkter för identifiering av relevanta kompetenser" ur "Ramverk för det nationella behörighetsprovet". Redovisning av ett regeringsuppdrag. UHR dnr: 00012-2020, daterad 2020-02-25. Ramverket är utarbetat och framtaget, på uppdrag av UHR, av professor Jan-Eric Gustafsson, professor Gudrun Erickson, båda från Göteborgs universitet och biträdande generaldirektör vid Skolinspektionen, Tommy Lagergren.)

Dessutom har styrdokumentet för den svenska gymnasieskolan förändrats, expanderats och detaljerats ett antal gånger under de senaste 20 åren. Av den aktuella skoldebatten och internationella forskningslitteraturen framgår behov av och goda skäl till ytterligare översyn och justeringar under de år som kommer. Det är därför olyckligt om de nya kompetensbeskrivningarna i UHR:s föreskrifter, som ska explicit göra krav för grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på grundnivå som vänder sig till nybörjare i högskolan, i hög grad efterliknar den detaljeringsgrad och det omfattande innehåll som finns i den svenska gymnasieskolans föränderliga styrdokument. I stället bör frågan ställas vilka slags kompetenser som egentligen är relevanta för att en person ska kunna tillgodogöra sig högre utbildning.

SUHF:s expertgrupp för studieadministrativa frågor har deltagit i beredningen av ärendet.

Enligt uppdrag

Marita Hilliges

generalsekreterare